

มาตรการทางกฎหมายของการควบคุมการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิง
จากตู้น้ำมันหยอดเหรียญในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Legal Measures for Controlling Fuel Vending Machine Business
Operations in Local Government Organizations

กฤติญา สุขเพิ่ม¹ และจิราพร บาร์ศรี²
Kritiya Sukperm and Jirapon Barisri

บทคัดย่อ

มาตรการทางกฎหมายของการควบคุมการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ศึกษามาตรการทางกฎหมายและปัญหาทางกฎหมายเพื่อเสนอแนะแนวทางมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนกิจกรรมกำกับดูแลการประกอบกิจการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงตามพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 ซึ่งได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมาจนปัจจุบันซึ่งแนวทางการควบคุมการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญยังไม่มีความชัดเจนในประเด็นข้อกฎหมายที่กำหนดมาตรฐานความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งเกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย โดยงานวิจัยดังกล่าวมีข้อเสนอแนะในประเด็นข้อกฎหมายต่อการยื่นหลักฐานเพื่อประกอบการรับแจ้งประกอบกิจการและการตรวจสอบสถานที่ประกอบการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น แผนที่สังเขปและแผนผังการจัดตั้งตู้น้ำมันหยอดเหรียญ การตรวจสอบสถานที่ประกอบการ และการตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายผังเมือง และในทางปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การกำหนดงบประมาณและแผนการดำเนินการตรวจสอบตราสถานที่ประกอบกิจการ ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางเทคนิคที่จะประเมินผลประกอบกิจการ

คำสำคัญ: การควบคุมการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิง ตู้น้ำมันหยอดเหรียญ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อีเมล rakray01@hotmail.com

Assistant Professor at Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University.

Email: rakray01@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อีเมล pan-111555@hotmail.com

Assistant Professor at Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University.

Email: pan-111555@hotmail.com

Abstract

In this research of legal measures for controlling the operations of the fuel vending machine business in local government organizations, the researcher studied the existing legal measures and legal issues to suggest proper guidelines to regulate the operations of the fuel vending machine business in local government organizations.

The study found that the local government organizations have adopted the activities of supervision of fuel control businesses in accordance with the Fuel Control Act, B.E. 2542 (1999), which has been in operation since 2003. It was also found that the control of the operations of the fuel vending machine business has not yet been clear on the legal issues concerning safety standards for the life and property of the people in the area. This brought problems and obstacles to the performance of duties of law enforcement officers. For this reason, this research has legal recommendations for the submission of evidence to support the fuel vending machine business notification and for law enforcement officers' inspection of workplaces including a brief map and a plan for setting up fuel vending machines, business location inspection, land use according to the Town Planning Act. For legal recommendations for the performance of duties, law enforcement officers of local government organizations should set a budget and a plan to inspect vending machine business locations, and should be equipped with technical knowledge to evaluate the business performance.

Keywords: Control of the Operation of the Fuel Selling Business,
Fuel Vending Machines, Local Government Organizations

ความเป็นมาและความสำคัญปัญหา

ในปัจจุบันน้ำมันเชื้อเพลิงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับยานพาหนะที่นับวันจะเพิ่มขึ้นรวมถึงการเจริญเติบโตของสังคม ที่อยู่อาศัย ที่กระจายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งก่อให้เกิดความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงมากขึ้นกว่าในอดีต และยังคงมีแนวโน้มการเติบโตที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ จากสถิติกรมการขนส่งทางบกที่จดทะเบียนสะสมทั่วประเทศ ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 มีจำนวนทั้งสิ้น 40,712,048 คัน โดยแบ่งเป็นรถที่อยู่ในส่วนกลาง จำนวน 10,686,442 คัน และอยู่ในส่วนภูมิภาค จำนวน 30,025,606 คัน โดยรถจักรยานยนต์มีจำนวนสูงสุด 21,222,053 คัน โดยรถอยู่ในส่วนกลางจำนวน 3,803,215 คัน และส่วนภูมิภาคจำนวน 17,418,838 คัน รองลงมาคือ รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน จำนวน 9,985,879 คัน รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล จำนวน 6,775,668 คัน รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน 7 คน จำนวน 421,575 คัน นอกจากนี้ จดทะเบียนรถใหม่ประจำปี 2562 มีจำนวนทั้งสิ้น 3,038,943 คัน โดยแบ่งเป็นรถที่อยู่ในส่วนกลาง จำนวน 975,204 คัน และอยู่ในส่วน

ภูมิภาค จำนวน 2,063,739 คัน โดยรถจักรยานยนต์มีจำนวนสูงสุด 1,876,710 คัน โดยรถอยู่ในส่วนกลางจำนวน 463,615 คัน และส่วนภูมิภาคจำนวน 1,413,095 คัน รองลงมาคือ รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน จำนวน 723,301 คัน รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล จำนวน 207,976 คัน รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน 7 คน จำนวน 15,912 คัน (กรมการขนส่งทางบก, 2562)

จากข้อมูลทางสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ในพื้นที่ชนบทที่อยู่ห่างไกลจากชุมชนมีการอัตราการใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะแต่เนื่องจากจำนวนสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงไม่ได้มีการขยายครอบคลุมพื้นที่แหล่งชุมชนที่กำลังเติบโตตามยุคสมัย เนื่องจากการลงทุนที่สูงและมีข้อจำกัดทางกฎหมายเรื่องความปลอดภัยที่ส่งผลกระทบต่อแหล่งชุมชนหลายประการ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา จะเริ่มมีปั๊มหลอดแก๊วมือหมุนให้บริการอยู่ในแหล่งชุมชนที่ไม่ได้อยู่ใกล้สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงหรือถนนสายหลัก และมีบริการมากขึ้นตามความเจริญของแหล่งชุมชน จนกระทั่งเมื่อประมาณ 6-7 ปีที่ผ่านมาได้มีเทคโนโลยีใหม่มาทดแทนปั๊มหลอดแก๊วมือหมุน ซึ่งเรียกว่า “ตู้น้ำมันอัตโนมัติชนิดหยอดเหรียญ” โดยผู้ประกอบการเห็นว่าการขายน้ำมันจากตู้น้ำมันอัตโนมัติชนิดหยอดเหรียญสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ซื้อได้ง่าย เนื่องจากผู้ซื้อไม่ต้องเดินทางไปไกลไปถึงสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงในชุมชนโดยสถานีบริการน้ำมันมักจะกำหนดอัตราการเติมขั้นต่ำไว้ เช่น ต้องเติมน้ำมันอย่างน้อย 50 บาท และสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีอยู่ในท้องตลาดยังมีข้อจำกัดอยู่ ไม่ว่าจะเป็นในด้านที่ตั้งที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยของสถานีบริการน้ำมัน ทำให้สถานีบริการน้ำมันบางแห่งไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อตามชนบทได้ ซึ่งผู้ประกอบการขายน้ำมันจึงใช้ตู้น้ำมันหยอดเหรียญเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถเข้าถึงผู้ซื้อได้อย่างทั่วถึง มีความยืดหยุ่นในอัตราค่าบริการตั้งแต่ 10 บาทขึ้นไป และผู้ประกอบการไม่ต้องจ้างพนักงาน จึงทำให้ธุรกิจตู้น้ำมันหยอดเหรียญเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อได้เป็นอย่างดี

ขณะเดียวกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนกิจกรรมกำกับดูแลการประกอบกิจการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงตามพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 ซึ่งได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการกำกับดูแลภารกิจที่ได้รับถ่ายโอนภายใต้การประสานงานร่วมกันกับกรมธุรกิจพลังงานในการดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อประโยชน์ในการป้องกันหรือระงับเหตุเดือดร้อนรำคาญหรือความเสียหายหรืออันตรายที่จะมีผลกระทบต่อบุคคลหรือทรัพย์สินที่ต้องกำหนดแนวทางหรือลักษณะการดำเนินการต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อเป็นการควบคุมการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญ

แต่เนื่องจากกฎหมายที่ใช้บังคับเพื่อเป็นแนวทางการควบคุมการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญยังไม่มีข้อความชัดเจนว่าการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญเป็นประเภทของกิจการที่ควบคุมการมีน้ำมันเชื้อเพลิงไว้ในครอบครองในลักษณะใด ซึ่งจะมีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากเป็นประเภทกิจการที่ต้องรับได้อนุญาตก่อนจึงจะประกอบกิจการได้ หรือประเภทกิจการที่เมื่อจะประกอบกิจการต้องแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบก่อน หรือกิจการที่สามารถประกอบกิจการได้ทันทีตามความประสงค์ของผู้ประกอบการ (มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542) เนื่องจากกฎหมายในระดับต่าง ๆ ถูกเป็นเครื่องมือที่ใช้ต่อการควบคุมการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิง ไม่ว่ากฎหมายที่ออกโดยฝ่าย

นิติบัญญัติ เช่น พระราชบัญญัติ และกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายบริหาร เช่นกฎกระทรวง และกฎหมายที่ออกโดยท้องถิ่น เช่น ข้อบัญญัติท้องถิ่น ที่จะใช้ได้อย่างถูกต้องและเพื่อประโยชน์แห่งการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยจากรายงานข่าวพบว่าประชาชนหลายรายในหลายจังหวัดได้รับความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินเนื่องจากการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญ (คมชัดลึก, 2556)

นอกจากนี้ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการแจ้ง การอนุญาต และอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2556 สำหรับกิจการควบคุม น้ำมันเชื้อเพลิง ทุกประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีหลักเกณฑ์และรายละเอียดความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัยของกิจการควบคุมสำหรับการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญอย่างเหมาะสมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะใช้ดำเนินงานเพื่อให้ผู้ประกอบการมีหน้าที่ดำเนินการให้มีลักษณะความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัยได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ประชาชนต่อไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวที่ว่ามานี้ จึงต้องศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาอันจะมีผลต่อควบคุมการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายและปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการวิจัยในเชิงคุณภาพเพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายต่อการควบคุมการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสารต่าง ๆ ทั้งตัวบทกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบปฏิบัติและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร บทความ ความเห็นของนักวิชาการ แล้วนำมาวิเคราะห์เรียบเรียงและอ้างอิงประกอบเนื้อหาจนได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะเพื่อค้นหามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยแบ่งกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มประชากรดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ระดับส่วนภูมิภาค ผู้ปฏิบัติงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่อการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันเชื้อเพลิงของสำนักงานพลังงานจังหวัด

กลุ่มที่ 2 ระดับส่วนท้องถิ่น ผู้ปฏิบัติงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่อการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กลุ่มที่ 3 ผู้ประกอบการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการศึกษาโดยการหาข้อเท็จจริงจากสถานการณ์ (Fact Research) โดยใช้เครื่องมือในการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีลักษณะให้ผู้สัมภาษณ์สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และผู้ตอบเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่สามารถยืดหยุ่นและเปิดกว้าง ผู้สัมภาษณ์มีอิสระในการถามเพื่อให้ได้คำตอบตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากเจ้าหน้าที่เพื่อให้ทราบแนวปฏิบัติตามกฎหมายและยืนยันปัญหาและอุปสรรคในการดำเนิน ตามมาตรการทางกฎหมายในการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญ

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยนี้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาเรียบเรียงให้เป็นระบบ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ซึ่งได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ที่จดบันทึกไว้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมในพื้นที่ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากข้อมูลซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารตรวจสอบข้อมูลและผลการวิเคราะห์โดยคณะผู้วิจัย

ผลของการวิจัย

มาตรการทางกฎหมายต่อการควบคุมการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 มาตรา 17 (ราชกิจจานุเบกษา, พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542) กำหนดให้เพื่อให้การควบคุม การประกอบกิจการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อปกป้องประชาชนให้มีความปลอดภัย ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทกิจการควบคุมของการมีน้ำมันเชื้อเพลิงไว้ในครอบครอง สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับน้ำมันเชื้อเพลิงชนิดใดชนิดหนึ่ง หรือทุกชนิดรวมกัน ให้สอดคล้องกับระดับอันตรายที่อาจเกิดขึ้น โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

(1) ประเภทที่ 1 ได้แก่กิจการที่สามารถประกอบการได้ทันทีตามความประสงค์ของผู้ประกอบการ

(2) ประเภทที่ 2 ได้แก่กิจการที่เมื่อจะประกอบการต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อน

(3) ประเภทที่ 3 ได้แก่กิจการที่ต้องได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาตก่อนจึงจะประกอบการได้

จากกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับแจ้งการอนุญาตและอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2556 ออกตามพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2542 ใช้บังคับสำหรับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิงโดยสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงแบ่งเป็น 6 ประเภท ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับแจ้งการอนุญาตและอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2556)

(1) สถานีบริการน้ำมันประเภท ก ได้แก่ สถานีบริการน้ำมันที่ให้บริการแก่ยานพาหนะทางบก ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ติดเขตทางหลวง ถนนสาธารณะ หรือถนนส่วนบุคคล ที่มีขนาดความกว้างตามที่

รัฐมนตรีประกาศกำหนด และเก็บน้ำมันไว้ในถังเก็บน้ำมันใต้พื้นดินตามข้อ 15 แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับแจ้งการอนุญาตและอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2556

(2) สถานีบริการน้ำมันประเภท ข ได้แก่ สถานีบริการน้ำมันที่ให้บริการแก่ยานพาหนะทางบก ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ติดเขตทางหลวง ถนนสาธารณะหรือถนนส่วนบุคคล ที่มีขนาดความกว้างตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และเก็บน้ำมันไว้ในถังเก็บน้ำมันใต้พื้นดิน ตามข้อ 16 แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับแจ้งการอนุญาตและอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2556

(3) สถานีบริการน้ำมันประเภท ค มี 2 ลักษณะ ตามข้อ 16 แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับแจ้งการอนุญาตและอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2556 ดังต่อไปนี้

(3.1) ลักษณะที่หนึ่ง ได้แก่ สถานีบริการน้ำมันที่ให้บริการแก่ยานพาหนะทางบกที่เก็บน้ำมัน ที่มีปริมาณไม่เกิน 10,000 ลิตรไว้ในถังเก็บน้ำมันเหนือพื้นดิน และจะเก็บน้ำมันไว้ในถังน้ำมันรวมกัน ไม่เกิน 2 ถังอีกด้วยก็ได้

(3.2) ลักษณะที่สอง ได้แก่ สถานีบริการน้ำมันที่ให้บริการแก่ยานพาหนะทางบกที่เก็บน้ำมันที่มีปริมาณเกิน 10,000 ลิตรขึ้นไปไว้ในถังเก็บน้ำมันเหนือพื้นดินและจะเก็บน้ำมันที่มีปริมาณ ไม่เกิน 5,000 ลิตร ไว้ในถังเก็บน้ำมันใต้พื้นดินอีกด้วยก็ได้

(4) สถานีบริการน้ำมันประเภท ง ได้แก่ สถานีบริการน้ำมันที่เก็บน้ำมันชนิดไวไฟมาก ชนิดไวไฟปานกลางหรือชนิดไวไฟน้อยไว้ในถังน้ำมัน การเก็บน้ำมันไว้ในถังน้ำมันตามวรรคหนึ่ง ให้เก็บได้ไม่เกินชนิดละ 2 ถัง ตามข้อ 18 แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับแจ้งการอนุญาตและอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2556

(5) สถานีบริการน้ำมันประเภท จ มี 2 ลักษณะตามข้อ 19 แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับแจ้งการอนุญาตและอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2556 ดังต่อไปนี้

(5.1) ลักษณะที่หนึ่ง ได้แก่ สถานีบริการน้ำมันที่เก็บน้ำมันชนิดไวไฟปานกลางหรือชนิดไวไฟน้อยที่มีปริมาณไม่เกิน 10,000 ลิตรไว้ในถังเก็บน้ำมันเหนือพื้นดินหรือถังเก็บน้ำมันที่ติดตั้งภายในโปิะเหล็กเพื่อให้บริการแก่เรือ

(5.2) ลักษณะที่สอง ได้แก่ สถานีบริการน้ำมันที่เก็บน้ำมันที่มีปริมาณเกิน 10,000 ลิตรขึ้นไปไว้ในถังเก็บน้ำมันเหนือพื้นดิน ถังเก็บน้ำมันใต้พื้นดิน หรือถังเก็บน้ำมันที่ติดตั้งภายในโปิะเหล็กเพื่อให้บริการแก่เรือ การเก็บน้ำมันไว้ในถังเก็บน้ำมันเหนือพื้นดินหรือถังเก็บน้ำมันที่ติดตั้งภายในโปิะเหล็กตามวรรคหนึ่งให้เก็บได้เฉพาะน้ำมันชนิดไวไฟปานกลางหรือชนิดไวไฟน้อยเท่านั้น

(6) สถานีบริการน้ำมันประเภท ฉ ได้แก่ สถานีบริการน้ำมันที่ให้บริการแก่อากาศยาน ตามข้อ 20 แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับแจ้งการอนุญาตและอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2556

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นกิจการควบคุมประเภทที่ 2 เป็นกิจการที่ต้องแจ้งให้

กรมธุรกิจพลังงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่ที่สถานประกอบการนั้นตั้งอยู่ ทราก่อนการประกอบกิจการและหน่วยงานจะต้องออกใบรับแจ้งการประกอบกิจการควบคุมประเภทที่ 2 โดยสถานบริการน้ำมันประเภท ก เป็นสถานบริการน้ำมันที่ให้บริการเติมน้ำมันให้แก่ยานพาหนะทางบก โดยมีการจัดเก็บน้ำมันชนิดไวไฟมาก ชนิดไวไฟปานกลาง หรือชนิดไวไฟน้อย ที่ไม่ใช่ น้ำมันหล่อลื่นหรือน้ำมันก๊าด ไว้น้ำมันได้ชนิดละไม่เกิน 2 ถัง และสามารถจัดเก็บน้ำมันหล่อลื่นหรือน้ำมันก๊าด ไว้น้ำมัน กระบองน้ำมัน หรือถังน้ำมัน ได้ไม่เกิน 500 ลิตร

การดำเนินการแจ้งการประกอบกิจการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญในพื้นที่ท้องครปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมีหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับแจ้งการอนุญาตและอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2556 ดังนี้

(1) การยื่นเอกสารหลักฐานในการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญ โดยผู้ใดประสงค์จะประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิงต้องแจ้งการประกอบกิจการต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบ ธพ.ป.1 ท้ายกฎกระทรวง พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบดังกล่าว และการประกอบกิจการเกินกว่าหนึ่งแห่งให้ผู้ประกอบกิจการแจ้งการประกอบกิจการทุกแห่ง ตามข้อ 45 แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับแจ้งการอนุญาตและอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2556

(2) การแจ้งการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญ กรณีประกอบกิจการในเขตกรุงเทพมหานครให้แจ้ง ณ กรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน หากเป็นในเขตจังหวัดอื่นนอกเขตกรุงเทพมหานครให้แจ้ง ณ สำนักงานพลังงานภูมิภาคหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งแล้วให้ออกใบรับแจ้งตามแบบ ธพ.ป.2 ท้ายกฎกระทรวง ให้แก่ผู้แจ้งในวันที่ได้รับแจ้งและให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานให้อธิบดีทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ออกใบรับแจ้ง ในการนี้ให้ผู้แจ้งประกอบกิจการควบคุมประเภทที่ 2 ได้ตั้งแต่วันที่แจ้ง ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบในภายหลังว่าการแจ้งไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนและได้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อผู้ประกอบกิจการแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานให้อธิบดีทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ดำเนินการแล้วเสร็จตามข้อ 46 แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับแจ้งการอนุญาตและอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2556

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงการประกอบกิจการควบคุมประเภทที่ 2 ให้ผู้ประกอบกิจการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบ ธพ.ป.1 ท้ายกฎกระทรวง พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบดังกล่าวและให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการออกใบรับแจ้งตามแบบ แบบ ธพ.ป.2 แก่ผู้แจ้งในวันที่ได้รับแจ้งและให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานให้อธิบดีทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ออกใบรับแจ้งตามข้อ 47 แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับแจ้งการอนุญาตและอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2556

สรุปและอภิปรายผล

จากมาตรการทางกฎหมายต่อการควบคุมการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากตู้น้ำมันหยอดเหรียญในพื้นที่ท้องครปกครองส่วนท้องถิ่นพบปัญหาจากแผนปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ

กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการถ่ายโอนกิจกรรมกำกับดูแลการประกอบกิจการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขที่กรมธุรกิจพลังงานกำหนด ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการกำกับดูแลภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนภายใต้การประสานงานร่วมกับกรมธุรกิจพลังงาน ดังนี้

(1) การตรวจตราการประกอบกิจการควบคุมประเภทที่ 1 เป็นกิจการที่สามารถจัดเก็บน้ำมันได้โดยไม่ต้องแจ้งหรือได้รับอนุญาต ได้แก่สถานที่เก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิงลักษณะที่ 1 ที่เป็นร้านจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงรายย่อยและเป็นสถานที่เก็บน้ำมันที่มีการเก็บน้ำมันชนิดไวไฟมากเกินไปเกิน 40 ลิตร ชนิดไวไฟปานกลางไม่เกิน 227 ลิตร ชนิดไวไฟน้อยไม่เกิน 454 ลิตร ไว้ในบรรจุภัณฑ์ตามประเภทและคุณสมบัติของภาชนะบรรจุน้ำมันที่กำหนดและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง สถานที่เก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2551 โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่เข้าไปในอาคารสถานที่ หรือยานพาหนะที่ดำเนินกิจการหรือมีเหตุสงสัยว่าจะมีการดำเนินกิจการควบคุมตามมาตรา 17 หรือคลังน้ำมันเชื้อเพลิงหรือเซตระบบการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงทางท่อในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบสภาพอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการกระทำใดที่อาจเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ปฏิบัติตามที่กำหนดในสัมปทานจากบทบัญญัติมาตรา 53 (1) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542

จะเห็นได้ว่าให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปตรวจตราการประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อตรวจสอบสภาพของสถานที่เห็นว่าเป็นการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงที่เป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามกฎหมาย เช่น การตรวจตราสถานที่ประกอบการกิจการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงที่เห็นได้ว่าไม่มีความปลอดภัยเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคหรือประชาชนทั่วไป โดยยังคงขาดแผนการปฏิบัติการตรวจตราสถานที่ให้เห็นเป็นรูปธรรมโดยไม่มีกำหนดปฏิทินกำหนดระยะเวลาของการตรวจตราสถานที่อย่างสม่ำเสมอเป็นระยะที่แน่นอนชัดเจนและสม่ำเสมออย่างต่อเนื่องของแผนปฏิบัติการของผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวทุกปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ อีกทั้งยังคงขาดงบประมาณต่อการดำเนินการตรวจตราสถานที่ประกอบการกิจการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงและไม่มีการกำหนดกรอบงบประมาณดังกล่าวเป็นการเฉพาะเพื่อใช้จ่ายแก่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (นิติกรปฏิบัติการ องค์การบริหารส่วนตำบลนางาม, 2563)

นอกจากนี้จากบทบัญญัติมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 ได้กำหนดนิยามคำว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า วิศวกรของกรมธุรกิจพลังงานหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ (ราชกิจจานุเบกษา, พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542) จะเห็นได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญทางเทคนิคเป็นการเฉพาะแก่การตรวจตราที่จะสามารถกำกับดูแลสถานที่ประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิงให้เป็นไปตามกฎหมายและทำให้เกิดความชัดเจนต่อการบังคับใช้ตามบทบัญญัติดังกล่าว (นิติกรปฏิบัติการ องค์การบริหารส่วนตำบลนางาม, 2563)

(2) การดำเนินการของผู้ประกอบกิจการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงประเภทที่ 2 ที่ผู้ประกอบการจะต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนตามบทบัญญัติมาตรา 17 (2) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 และผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่

กำหนดในกฎกระทรวง สถานที่เก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2551 ตามบทบัญญัติมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 โดยตุน้ำมันหยอดเหรียญเป็นกิจการควบคุมประเภทที่ 2 ที่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการตามกฎหมายซึ่งจากปัญหาดังกล่าวพบว่า

(2.1) การยื่นเอกสารประกอบการแจ้งโดยผู้ประกอบการต้องมีเอกสารแสดงว่ามีสิทธิใช้ที่ดินหรือหนังสือยินยอมของเจ้าของที่ดินหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบที่ดินให้ใช้ที่ดินเป็นที่ตั้งสถานที่ประกอบกิจการควบคุมประเภทที่ 2 จะเห็นได้ว่าในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบางพื้นที่ที่ดินที่มีตุน้ำมันหยอดเหรียญในบางพื้นที่เป็นที่รกร้างว่างเปล่าไม่มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ เช่น โฉนดที่ดิน หรือสิทธิครอบครอง เช่น หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3, น.ส.3ก, ส.ค.1) หรือเอกสารแสดงสิทธิในที่ดินอื่นๆ โดยเป็นที่ดินที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของหมู่บ้านโดยการประกอบกิจการตุน้ำมันหยอดเหรียญในบางพื้นที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากโครงการยกระดับศักยภาพหมู่บ้านเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชรัฐ ประจำปีงบประมาณ 2560 ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก เกิดการสร้างงานและกระจายรายได้อย่างทั่วถึงและเป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในระดับหมู่บ้านให้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยกันคิด ช่วยกันนำเสนอปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหา โดยคนในชุมชนได้ประสงค์ให้ตุน้ำมันหยอดเหรียญในบริเวณดังกล่าว อันเนื่องจากเกรงว่าจะเกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินได้หากมีเหตุการณ์ระเบิดของตุน้ำมันหยอดเหรียญดังกล่าว จะเห็นได้ว่าในการยื่นเอกสารหลักฐานดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคเนื่องจากไม่มีหลักฐานที่แสดงถึงการให้สิทธิในที่ดินหรือหนังสือยินยอมของเจ้าของที่ดินหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบที่ดินให้ใช้เป็นสถานที่ประกอบกิจการตุน้ำมันหยอดเหรียญ เพราะเป็นการประกอบกิจการในนามของคณะบุคคลที่ไม่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย แต่เป็นการแสวงหากำไรอันเกิดจากการประกอบกิจการดังกล่าว และส่งผลต่อความรับผิดชอบตามกฎหมายหากผู้ยื่นแจ้งประกอบกิจการไม่ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ทางกฎหมายและเกิดปัญหาต่อการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่รับแจ้งการประกอบกิจการที่จะมีอำนาจไม่ยินยอมรับแจ้งการประกอบกิจการได้ (นิติกรปฏิบัติการเทศบาลตำบลเมยวดี, 2561)

(2.2) แผนที่สังเขปแสดงสถานที่ประกอบกิจการพร้อมทั้งแสดงสิ่งปลูกสร้างที่อยู่ภายในรัศมี 50 เมตร และแผนผังบริเวณของสถานที่ประกอบกิจการ จะเห็นได้ว่าในบางพื้นที่มีการนำตุน้ำมันหยอดเหรียญไปจัดตั้งบริเวณด้านหน้าบ้านเรือนในเขตชุมชนและใกล้ถนนเส้นทางหลักที่มีการสัญจรไปมา โดยในบางพื้นที่อาจมีความกว้างของถนนที่ต่ำกว่า 4 เมตร หรืออยู่ในระยะทางโค้งของถนนและทางแยก ทำให้ส่งผลต่อระบบความปลอดภัยต่อผู้สัญจรทางถนนและประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงกับตุน้ำมันหยอดเหรียญ ซึ่งจากกฎกระทรวงสถานที่เก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2551 ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดแผนผังและแผนที่ของการจัดวางตุน้ำมันหยอดเหรียญที่กำหนดระยะห่างระหว่างถนนหลักหรือถนนรองของการสัญจรไปมา รวมทั้งความกว้างของถนนที่สามารถจัดตั้งตุน้ำมันหยอดเหรียญในพื้นที่ชุมชน อีกทั้งการกำหนดระยะทางโค้งของถนนและทางแยกต่อการจัดตั้งตุน้ำมันหยอดเหรียญ และระยะห่างจากเขตสถานศึกษา ศาสนสถาน สถานพยาบาล (นักวิชาการพลังงานจังหวัดขอนแก่น, 2561)

(2.3) การตรวจสอบเอกสารและการออกใบรับแจ้ง เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งการประกอบกิจการจากผู้ประกอบการแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่กำหนดในกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการแจ้ง การอนุญาต และอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2556 ข้อ 46 ที่ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาตรวจสอบเอกสาร และตรวจสอบการใช้ประโยชน์ของที่ดินเป็นที่ตั้งของสถานที่ประกอบกิจการตามกฎหมายว่าด้วยผังเมือง ซึ่งหากพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าถูกต้องและครบถ้วนให้ออกใบรับแจ้งตามแบบที่กำหนดท้ายกฎกระทรวงให้แก่ผู้แจ้งในวันที่รับแจ้งเพื่อเป็นหลักฐานให้แก่ผู้แจ้ง กรณีหากพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาตรวจสอบเอกสารการแจ้งแล้ว เห็นว่าไม่ถูกต้องและครบถ้วนให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งแก่ผู้แจ้งให้ทราบภายในวันที่ได้รับแจ้ง เพื่อนำไปแก้ไขให้ถูกต้องและครบถ้วนต่อไป เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ออกใบรับแจ้งแล้วให้รายงานแก่อธิบดีกรมธุรกิจพลังงานทราบภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้นำดำเนินการแล้วเสร็จ

จะเห็นได้ว่าการตรวจสอบการใช้ประโยชน์ของที่ดินซึ่งจะเป็นที่ตั้งของตู้น้ำมันหยอดเหรียญ โดยในบางพื้นที่ของจังหวัดอาจมีกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงหรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งตามบทบัญญัติแห่งมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 โดยจากปัญหาที่พบเห็นได้ว่าผู้แจ้งต้องขอตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินตามพระราชบัญญัติผังเมืองเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณารับแจ้งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการพิจารณาการตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินตามพระราชบัญญัติผังเมือง โดยผู้แจ้งต้องยื่นตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินตามพระราชบัญญัติผังเมืองต่อสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เพื่อเป็นรับรองว่าการประกอบกิจการตู้น้ำมันหยอดเหรียญไม่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารซึ่งจะนำไปเป็นหลักฐานประกอบการยื่นเอกสารการแจ้งการประกอบกิจการตู้น้ำมันหยอดเหรียญ กรณีจะเห็นได้ว่าการตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินตามพระราชบัญญัติผังเมืองประกอบการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่หากดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยดำเนินการรับเอกสารและหลักฐานในแบบการยื่นขอแจ้งประกอบการจะส่งผลกระทบต่อความรวดเร็วและถูกต้องเหมาะสมเนื่องจากเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในพื้นที่ย่อมที่จะรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการโดยมีอำนาจพิจารณาความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลที่ยื่นและลดขั้นตอนการดำเนินงานของผู้แจ้งได้ (นิติกรปฏิบัติการ เทศบาลตำบลเมยวดี, 2561)

(3) การตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการตู้น้ำมันหยอดเหรียญของพนักงานเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีหากพนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบสถานที่ที่แจ้งไว้หากพบว่าการประกอบกิจการไปก่อนที่จะแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือปรับไม่เกิน 50,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ตามบทบัญญัติมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 อีกทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบสถานที่ หากพบว่าการแจ้งของผู้ประกอบการไม่ถูกต้องครบถ้วนตามที่กำหนดในกฎกระทรวงต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท และหากผู้ประกอบการไม่แจ้งการประกอบกิจการให้ถูกต้องครบถ้วนตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท และให้ศาลสั่งเลิกการประกอบการตามบทบัญญัติมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 จะเห็นได้ว่าการตรวจสอบสถานที่ประกอบ

กิจการตุน้ำมันหยอดเหรียญเป็นขั้นตอนการดำเนินงานหลังการรับแจ้งการประกอบกิจการตุน้ำมันหยอดเหรียญซึ่งจากระบบการควบคุมการประกอบกิจการของเอกชนได้ใช้แนวคิดทางกฎหมายปกครองโดยให้ผู้ประกอบการจะต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนดำเนินการซึ่งถือเป็นการปรับใช้แนวคิดระบบจัดแจ้งโดยถือเป็นระบบการควบคุมการประกอบกิจการของเอกชนที่ผ่อนปรนที่สุดเพราะเพียงให้หน่วยงานรัฐทราบว่าผู้ใดประกอบกิจการที่ใดอย่างไร โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมการประกอบกิจการนั้น และเพื่อให้หน่วยงานรัฐมีข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการตรวจสอบการประกอบกิจการเพื่อให้เป็นตามที่กฎหมายกำหนด จะพบปัญหาได้ว่าพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องไม่มีการบัญญัติถึงขั้นตอนวิธีดำเนินการควบคุมตรวจสอบประเมินผลการประกอบกิจการตุน้ำมันหยอดเหรียญที่คำนึงถึงความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่และบุคคลทั่วไป โดยกำหนดช่วงเวลาของการประเมินผลต่อระบบความปลอดภัยแก่ประชาชนในพื้นที่และบุคคลทั่วไปเนื่องจากน้ำมันเชื้อเพลิงย่อมมีอันตรายโดยสภาพ หากผู้ประกอบการบกพร่องต่อการบำรุงรักษาและทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่โดยความเสียหายนี้ต้องรอให้เกิดผลขึ้นก่อนที่จะมีระบบการป้องกันความปลอดภัยอย่างดีที่สุดเพื่อยับยั้งอันตรายในอนาคต รวมถึงการกำกับดูแลผู้ประกอบการที่ได้รับแจ้งให้ประกอบกิจการตุน้ำมันหยอดเหรียญเพราะจากบทบัญญัติดังกล่าวถือได้ว่าให้สิทธิประกอบการก่อน แล้วหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปตรวจสอบสถานที่เป็นการปฏิบัติภายหลังย่อมทำให้เกิดความล่าช้าหากเกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้

ข้อเสนอแนะ

1. จากแผนปฏิบัติการประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ควรกำหนดแผนงานการตรวจตราสถานที่ประกอบกิจการขายน้ำมันจากตุน้ำมันเชื้อเพลิงที่กำหนดระยะเวลาที่แน่นอนชัดเจน เช่น ระยะเวลาตรวจตราสถานที่ทุก 3 เดือนต่อครั้ง เพื่อให้มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอต่อไป
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดงบประมาณเพื่อใช้ต่อการตรวจตราสถานที่และประเมินผลการประกอบกิจการขายน้ำมันจากตุน้ำมันเชื้อเพลิงของผู้ประกอบการให้เป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัยต่อประชาชนต่อไปและผู้ให้บริการ
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเพิ่มกรอบอัตราค่าจ้างผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญทางเทคนิคเป็นการเฉพาะแก่การตรวจตราและกำกับดูแลสถานที่ประกอบกิจการขายน้ำมันเชื้อเพลิงให้เป็นไปตามการบังคับใช้กฎหมายต่อไปได้อย่างถูกต้องซึ่งผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวง กำหนดคุณสมบัติของผู้ทดสอบและตรวจสอบน้ำมัน และผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทดสอบและตรวจสอบน้ำมัน และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการทดสอบและตรวจสอบน้ำมัน พ.ศ. 2556
4. จากกฎกระทรวง สถานที่เก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2551 ควรกำหนดเกี่ยวกับเอกสารประกอบการแจ้งของผู้ประกอบการต่อสิทธิใช้ที่ดินโดยต้องระบุให้ชัดเจนต่อเอกสารสิทธิทางกฎหมายโดยกำหนดเฉพาะที่ดินที่มีกรรมสิทธิ เช่น โฉนดที่ดิน หรือที่ดินที่มีสิทธิครอบครอง เช่น หนังสือรับการทำประโยชน์ (น.ส.3, น.ส.3, สค1) เพื่อให้เกิดความชัดเจนต่อการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวอีกทั้ง

ลดการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่อาจจะตีความกฎหมายในลักษณะที่กว้างขวางและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้

5. กฎกระทรวง สถานที่เก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2551 ควรกำหนดแผนผังบริเวณของสถานที่ประกอบกิจการเนื่องจากส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตชุมชนที่มีการสัญจรไปมาทั้งถนนหลักและถนนรอง ควรมีมาตรฐานที่กำหนดระยะห่างจากถนน ทางแยก หรือทางโค้ง รวมทั้งความกว้างของถนนที่ต่ำกว่า 4 เมตร เพราะกรณีหากมีอุบัติเหตุทางถนนดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อตัวน้ำมันหยอดเหรียญที่อยู่ในระยะให้เกิดระเบิดขึ้นโดยสร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงได้

6. กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการแจ้ง การอนุญาตและอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2556 ควรกำหนดการตรวจสอบการใช้ที่ดินซึ่งจะเป็นที่ตั้งของตัวน้ำมันหยอดเหรียญโดยควรให้พนักงานเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินตามพระราชบัญญัติผังเมืองเพื่อความสะดวกและรวดเร็วต่อการดำเนินงานเพราะพนักงานเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ดังกล่าวย่อมรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการและสามารถแจ้งให้ดำเนินการแก้ไขข้อมูลได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

7. ควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง และกฎกระทรวง สถานที่เก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2551 ดำเนินการ ตรวจสอบตัวน้ำมันหยอดเหรียญ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ควรคำนึงถึงความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่และบุคคลทั่วไป ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเข้าไปยังสถานที่ตั้งของตัวน้ำมันหยอดเหรียญเพื่อให้เห็นสภาพของการประกอบกิจการที่แท้จริงและเป็นข้อมูลเชิงลึกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่สำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจที่จะออกใบรับแจ้งการประกอบกิจการตัวน้ำมันหยอดเหรียญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมแก่เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542

เอกสารอ้างอิง

กรมการขนส่งทางบก.(2562). สถิติการขนส่งประจำ ปี 2562. สืบค้น 16 มิถุนายน 2563, จาก

file:///C:/Users/ASUS/Downloads/newcar19.pdf.

คมชัดลึก. (2556). ไฟไหม้ตัวน้ำมันหยอดเหรียญวอด. สืบค้น 16 มิถุนายน 2563, จาก

<https://www.komchadluek.net/news/crime/163782>.

ราชกิจจานุเบกษา. (2542). พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542

ราชกิจจานุเบกษา. (2551). สถานที่เก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2551

ราชกิจจานุเบกษา. (2556). กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับแจ้งการอนุญาตและอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2556